

Et ungdoms- portræt af Thorvaldsen



Ingen Dansk er blevet portrætteret så ofte som Thorvaldsen, og dog kender vi blandt de mange hundrede afbildninger af ham kun tre, der viser ham i hans unge år i København inden rejsen til Rom i 1796.

Det tidligste af disse tre portrætter er en malet silhouet fra tiden omkring hans konfirmation i 1787, hvor han endnu bærer det lange hår i pisk med nakkesløjfe. Et par år senere genfinder vi ham på en lille akvarel, antageligt udført af ham selv, i muntert selskab med et par venner. Det tredje og smukkeste er et selvportræt fra hans 24. år, hvor han stopper sin lange pibe.

Til denne lille gruppe kan der imidlertid nu føjes et ikke tidligere publiceret ungdomsportræt. I H. M. Kongens Haandbibliotek opbevares en rød fløjlsportefeuille, der indeholder 39 blade med opklæbede tegninger, udført af Kunstakademiets medlemmer og professorer, der i 1840 skænkede portefeuillen til Christian VIII.¹ På et af disse blade findes en tegning, der er udført med bly og sølvstift på krideret papir, og som måler 10,4 × 7,9 cm. Forneden til højre bærer den betegnelsen »Thorvaldsen«, skrevet med en hånd, der måske kan være J. M. Thieles. Yderligere skimtes forneden i midten de halvt udviskede rester af en større påskrift »Bertel« og op langs højre kant fortsættelsen »Thorvaldsen«.

Tegningen viser Thorvaldsens hovede i profil, afsluttet ved halsen som i et reliefportræt »à l'antique«. Det halvlange hår ligger i en krans af krøller fra tindingerne ned i nakken. Man glæder sig ved synet af det store hovede med de runde kinder og den barnligt bløde mund. Øjnene under de opadsvungne øjenbryn synes at se fremtiden i møde med en optimistisk forventning, som tilværelsen heller ikke senere skulle skuffe.

Det er ikke utænkeligt, at tegningen skyldes Thorvaldsen selv. Ganske vist adskiller den sig ved sin frie udførelse fra ungdomstidens pilne sølvstiftsportrætter, men hverken den sikkert optrukne profillinie eller de hastigt nedkradsede streger i håret er fremmede for Thorvaldsen. Tegningen forekommer beslægtet med den portrætmedaillon, som Thorvaldsen i 1796 udførte af sin gamle tegnelærer, E. H. Löffler – det første reliefportræt, han udførte »à l'antique« – men den er vanskelig at datere med sikkerhed.

Hvordan er nu denne tidlige portrættegning kommet med i den røde portefeuille? Den er i alle tilfælde ikke givet af Thorvaldsen selv. Det ved vi fra baronesse Stampes pudsige skildring:

»I Anledning af Kroningen bestemte alle Kunstnerne at tegne et Stykke til et Album til hans Majestait, og man henvendte sig med Opfordring til Thorvaldsen, og jeg bad ham paa Thieles Anmodning umaadelig derom; dog hvad han bestemt ikke vilde, kunde ingen Overtalelse bringe ham til, især naar han, som han sagde, skulde prostituere sig for at føie de Opfordrende, – han var nu altid saa beskeden, – og da han jo ikke tegnede mere, saa var det flaut at komme med en lille Contour, som var det Eneste han endnu kunde gjøre, blandt alle de Konstsager, hvor Mestrene gjorde deres Mesterstykke. Og alt, hvad jeg sagde, at Compositionen alene kunde have Værd, var han dog ikke til at bevæge.«²

Måske er det Thiele, der har ment, at et bidrag fra Thorvaldsen alligevel ikke måtte savnes, og som derfor har fremskaffet tegningen for at bøde på hans lidt besværlige beskedenhed.³ »En lille Contour« af Thorvaldsen ville nok have glædet kongen, men for os er det morsommere at få et nyt og levende billede af den unge Bertel.

DYVEKE HELSTED

NOTER

1. Kunstakademiets Arkiv (Rigsarkivet) Litra L, 2, Dagbog no. 12 (mødet 16. dec. 1839). Se desuden F. Meldahl og P. Johansen: Det kongelige Akademi for de skønne Kunster 1700-1904, Kbh. 1904, p. 229. – Indsamlingen overdroges til arkitekten G. F. Hetsch.
2. Baronesse Stampes Erindringer om Thorvaldsen. Kbh. 1912, p. 67-68.
3. Det er muligt, at tegningen kan have tilhørt blomstermaleren C. D. Fritsch, der i 1834 havde foræret Thiele det lille silhouetportræt af Thorvaldsen med haarpisk.